

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

_____ Н. В. Сментина

“ ____ ” _____ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

за магістерською програмою професійного спрямування

«Муніципальна економіка»

на тему: «Планування розвитку транспортних підприємств міста

(на прикладі КП «Одесміськелектротранс»)»

Виконавець

студент ФЕУП, 67 група

Денисюк М. О.

/підпис/

Науковий керівник

к.е.н., доц.

Клевцєвич Н.А.

/підпис/

ОДЕСА 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ	
1.1 Транспортні підприємства: поняття, різновиди ті особливості функціонування.....	6
1.2 Процеси планування діяльності підприємств.....	14
1.3 Проектний підхід до планування розвитку транспортних підприємств...	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ КП «ОДЕСМІСЬКЕЛЕКТРОТРАНС»	
2.1 Загальна характеристика КП «Одесміськелектротранс».....	31
2.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності КП «Одесміськелектротранс».....	38
2.3 Оцінка транспортної інфраструктури м. Одеси.....	48
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ КП ОДЕСМІСЬКЕЛЕКТРОТРАНС»	
3.1 Перспективи впровадження електронних квитків та автоматизованої системи оплати проїзду.....	57
3.2. Економічне обґрунтування побудови автосервісу на базі тролейбусного депо КП «Одесміськелектротранс».....	62
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	83
Додатки.....	89

ВСТУП

В Україні транспортні послуги є невід'ємною частиною будь-якої підприємницької діяльності і самостійним перспективним напрямом бізнесу. Потреба в якісному транспортному обслуговуванні тим вище, чим більше конкуренція на ринку товарів. Отже з одного боку, попит на подібні послуги дуже великий, з іншого – ризик і конкуренція також надзвичайно високі.

В цьому сенсі ключовими факторами конкурентних переваг постають ціна та якість транспортного обслуговування. Під останньою традиційно розуміють повноту, швидкість, своєчасність, рівномірність доставки і збереження вантажів, безпеку перевезень, а також комплексність, доступність і культуру обслуговування споживачів транспортних послуг.

В діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання в сфері міського транспорту можна спостерігати катастрофічну ситуацію зумовлену збитковістю підприємств, кризою неплатежів та іншими факторами. За таких умов, щоб уникнути фінансової кризи, виникає потреба оцінити перспективу розвитку підприємства, спрогнозувати його майбутній фінансово-господарський стан та розробити можливі шляхи попередження негативних явищ.

Відтак актуальність випускної роботи полягає в необхідності забезпечення розвитку комунального транспортного підприємства, за якого буде досягнуто максимальної ефективності та надійності його функціонування. У якості приклада такого підприємства обрано КП «Одесміськелектротранс».

Вивченням питань стратегічного розвитку комунальних транспортних підприємств в різні часи займалися О. Ю. Бобровська, А. П. Богатирський, А. М. Брайковська, С. М. Галенко, В. І. Гонтар, Л. М. Гурч, П. М. Засадський, Т. П. Іщева, Б. Т. Кузін, С. Б. Малішевська, О. П. Фещенко.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у вивчення теоретичних та методологічних основ розвитку комунального транспортних підприємств на міському рівні.

Завданнями кваліфікаційної роботи є:

- сформулювати теоретичні та методичні засади з предмету дослідження;
- провести аналіз фінансово-господарської діяльності КП «Одесміськелектротранс»;
- здійснити аналіз поточного кон'юнктурного стану підприємства на ринку транспортних послуг м. Одеси;
- дослідити вплив зовнішнього середовища на діяльність підприємства;
- запропонувати шляхи покращення діяльності підприємства за рахунок впровадження автоматизації платежів за проїзд та електронного квитка;
- оцінити доцільність реалізації проекту створення власного автосервісу з надання послуг стороннім замовникам та обґрунтувати його основні параметри;
- розрахувати критерії ефективності проекту;
- визначити проектні ризики та шляхи їхньої мінімізації.

Об'єктом дослідження виступають процеси розвитку транспортних підприємств міста, в тому числі за рахунок освоєння нових джерел доходів.

Предметом дослідження є методи, які спрямовані на обґрунтування стратегії розвитку транспортного підприємства, на прикладі КП «Одесміськелектротранс».

Методи дослідження. Як теоретичний базис використовувалися загальнонаукові методи: системний, формально-логічний, метод аналізу і синтезу. Для практичних досліджень використовувалися горизонтальний і порівняльний аналіз на базі фінансової звітності КП «Одесміськелектротранс», а також методи угруповань та інші статистичні методи. Обрані методи дають можливість порівнювати, групувати та аналізувати дані. Розрахунки проекту створення власного підприємства

автосервісу провадилися з використанням програмних продуктів «Project Expert» та «Exel».

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою є статті з періодичних наукових видань, навчальні посібники, маркетингові звіти, фінансова та статистична звітність КП «Одесміськелектротранс». Також використані офіційні сайти державних організацій та консалтингових фірм та інші Інтернет джерела.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами проведеного дослідження опубліковано наукову статтю Денисюка М.О. , Клевцевич Н.А. «Проектний підхід до планування розвитку транспортних підприємств» у збірнику ФЕУП 2019.

ВИСНОВКИ

1. В ринкових умовах ринкової економіки задля досягнення підприємницького успіху підприємству потрібно опанувати процеси планування та аналізувати інформацію про власний стан, положення на цільових ринках, діяльність конкурентів тощо. Планування в діяльності сучасних підприємств – це заздалегідь намічений порядок дій, необхідних для досягнення поставленої цілі, а також оптимальний розподіл ресурсів. Для реалізації планів щодо розвитку транспортних підприємств оптимальним є проектний підхід. При цьому найважливішими складовими тлумачення проекту в транспортній сфері є чітка орієнтація на результативність заходів, необхідність їх досягнення у визначений проміжок часу в умовах обмеженості ресурсного забезпечення.

2. Комунальне підприємство «ОДЕСМІСЬКЕЛЕКТРОТРАНС», (далі – КП «ОМЕТ») створене для задоволення міських, суспільних потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, торговельної та іншої господарської діяльності з метою отримання прибутку в порядку, передбаченому законодавством. Виконуючи цільову міську виробничу програму щодо надання транспортних послуг населенню, КП «ОМЕТ» здійснює пасажирські перевезення на 21 трамвайному та 12 тролейбусних маршрутах, загальною протяжністю 310 км та 210 км відповідно. За останні кілька років підприємство збільшує показники по більшості параметрів, постійно ведеться робота з модернізації та оновлення парку рухомого складу. За рахунок коштів підприємства знову створена ремонтна база для капітальних і середніх ремонтів рухомого складу. На підприємстві працює понад 2100 робітників, з них 83% виробничого персоналу і 17% адміністративного персоналу.

3. За період, що аналізується, обсяг продажу підприємства зріс на 41,8% (+14,8% від рівня 2017 року). В той же час собівартість реалізованої

продукції зросла на 72,7%, що призвело до зростання збитків практично в 2 рази. Спостерігалось також значне зростання сумарних операційних (умовно-постійних витрат). У порівнянні з 2016 роком на 84,8%. Зменшити загальну збитковість дозволили: доходи від інших видів діяльності в сумі 91236 тис. грн.; дотації за перевезення пільгових категорій громадян – 198376 тис. грн.; субвенції з місцевого бюджету – 36581 тис. грн.; інші доходи від операцій з активами – 14518 тис. грн. основна частка оборотних активів припадає на основні засоби. Станом на 31.12. 2016р. їх доля складала 32,3%, а останній період, що аналізується збільшилась до 88,3%. Дане збільшення відбувалося за рахунок коштів міського бюджету, що відображається у статті «додатковий капітал». На кінець 2018 року ця сума дорівнювала 62,6 млн. грн.

4. З точки зору оцінки транспортної інфраструктури м. Одеси викликає занепокоєння те, що станом на 01.01.2019 р. 161 од. (74%) трамвайних вагонів та 24 од. (14%) тролейбусів експлуатуються з понаднормативними пробігами. Для збереження та оновлення трамвайного і тролейбусного парку м. Одеси необхідно, як мінімум, протягом 5-ти років здійснити повну заміну 50 од. вагонів трамваїв та 60 од. тролейбусів.

5. Можна стверджувати про значні перспективи використання в м. Одеса електронного білету, що надасть можливість КП «ОМЕТ» підвищити якість пасажирських перевезень, рівень контролювання оплати наданих послуг, привабливість міського електротранспорту та оперативно впливати на ефективність в роботі трамваїв та тролейбусів.

6. Підприємство повинне як найбільш ефективно використовувати наявні в неї можливості у вигляді повного задіяння площ тролейбусного депо та одиниць ремонтного обладнання за для збільшення прибутку та поліпшення фінансового стану «ОМЕТ». З цієї причини доцільним виглядає відкриття послуг автосервісу на базі тролейбусного депо.

7. Операційний план з доходів розрахований виходячи виробничих потужностей СТО з урахуванням коефіцієнту використання потужностей на рівні 0,75. Вибір цього методу обґрунтований виходячи з нестачі надання цього виду послуг, на що зверталось увагу вище. Дані розрахунки свідчать, що місячний дохід від продажу послуг складе 514,1 тис. грн. Загальні первісні витрати на відкриття СТО складуть 629,9 тис. грн. з яких 555.4 тис. грн. – інвестиційні витрати. Розрахунковий термін початку діяльності складає 2 місяці від початку реалізації проекту.

8. Розрахунки інтегральних показників ефективності проекту свідчать, що дисконтований період окупності складе 21 місяць, при індексі прибутковості 2,72 за 5 років. Це дуже прийнятні показники щодо інвестиційних проектів. Чистий приведений дохід складе 1822 тис. грн., що поліпшить фінансове положення підприємства в цілому. При ставці дисконтування 24% внутрішня норма рентабельності складе 116,2%, що свідчить про високу надійність проекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Августин Р. Р. Поняття і зміст права комунальної власності: проблемні моменти. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: економіка*. 2016. № 20. С.40-42.
2. Аллахвердян А. В. Научные аспекты управления коммунальными предприятиями. *Вісник економічної науки України*. 2009, № 1(15) – С.20-22.
3. Аналіз ринку транспортних послуг. URL: <http://www.marketing.vc/>
4. Андреева Л. О., Лисак О. І. Методичні аспекти стратегічного розвитку підприємств. *Бізнес Інформ*. 2016. № 6. С. 227-231.
5. Барабаш Н. С., Мних Є. В. Фінансовий аналіз: навч. Посібник. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.
6. Балан В., Тимченко І. Формування стратегії розвитку підприємства на основі динамічного SPACE-аналізу. *Схід*. 2016. № 4. С. 5-16.
7. Балджи М.Д. Тенденції розвитку підприємництва в Україні та Одеській області. *Економічні інновації: зб. наук. праць*. Вип. 59. 2015. С. 52-59.
8. Басика Т. Г. Аналіз ефективності діяльності муніципальних утворень. К. : Бравоглас, 2009. 120с.
9. Бердянова О. І. Аналіз та планування діяльності комунальних підприємств. К. : ІНДІРоМ, 2017. 80с.
10. Білоусова А. Ю. Взаємозв'язок та суперечливість понять «стратегічна альтернатива», «стратегічний вибір» та «стратегічне рішення». *Культура народів Причорномор'я*. 2012. № 215. С. 16-18.
11. Бобровська О. Ю. Оцінка якості розробки програм розвитку муніципальних утворень як передумова їх сталого розвитку. *Вісник НАДУ при Президентові України*. 2005. Вип. 3. С. 302 – 311.

12. Богатирський А. П. Основи фінансового аналізу учасників комунального сектору. Дн-к. : Крок, 2014. 175 с.
13. Богун К. В., Прошкіна Я. Д. SWOT-аналіз як метод оцінки конкурентоспроможності регіону URL: http://www.rusnauka.com/36_PWMN_2010/Economics/76194.doc.htm
14. Брайковська А. М. Дослідження особливостей формування ринку транспортних послуг як середовища функціонування підприємств транспорту. *Економіст*. 2012. № 9. С. 50–54.
15. Бутиріна В. М. Комунальні підприємства в системі управління. К.: Бравоглас, 2015. 150 с.
16. Галенко С. М. Аналіз потенціалу комунального сектору. Світовий досвід. *Матеріали круглого столу «Міське самоврядування в сучасному світі»*, 10-12 вересня 2011р. м. Сінгапур, 2011р. С.116-127.
17. Герасимчук О. Проблеми фінансування комунальних підприємств в Україні. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/04/237.pdf>
18. Головінов М.І. Стратегія розвитку підприємства: сутність і ознаки. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.19. С. 224-228
19. Гонтар В. І. Планування діяльності державних та комунальних підприємств. К.: Тираж, 2009. 205с.
20. Горбаченко С.А., Моїсеєнко К. Стратегія розвитку підприємства: поняття та сутність. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2016. № 10 (242). С. 31-44.
21. Горбаченко С.А. Управлінські інновації, як важіль забезпечення стратегічного розвитку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2018. № 1 (253). С. 59-71.
22. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 256 с.

23. Гурч Л. М. Маркетингове дослідження ринку транспортних послуг України. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Logistyka/2008_633/23.pdf.
24. Давиденко Н. М. Ліквідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2005. № 2. С. 36-42.
25. Добрава Н. В. Проблеми підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: матер. четвертої міжнарод. конф.* 2015 р. Одеса: Атлант, 2015. С. 29-30.
26. Економіка регіону: стратегії розвитку комунального сектору міського господарства/ під редакцією д.е.н., проф. Кучеренка В.Р. та Дзезика С.С. О. : «Атлант», 2009. 196 с.
27. Зав'ялова О. Ю., Сокирник І. В. Впровадження стратегічних змін на різних стадіях життєвого циклу підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2006. №4, Т.1. С. 123-131.
28. Забаштанський М. М. Джерело формування фінансових ресурсів підприємств комунального господарства. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 6. С. 25-29.
29. Засадський П. М. Принципи розвитку комунального сектору України. *Вісн. НАН Укр. Економіка (Дод. видання)*. 2016. №1. С. 18-26.
30. Журавльова Ю.Ю. Вплив економічних факторів на платоспроможність підприємств. *Фінансові відносини: Матеріали VIII Міжнародної конференції "Наука і освіта 2005" (7-21 лютого 2005 р.)*. Том 73. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2005. С. 42-43.
31. Журавльова Ю. Ю. Сутність платоспроможності підприємств. *Фінанси підприємства*. 2017. № 1. С. 116-120.

- 32.Іонін Є. Є. Розв'язання питань методологічного обґрунтування понять «платоспроможність» і «ліквідність». *Фінанси та кредит*. 2017. № 6. С.30-42.
- 33.Іщева Т. П. Методи управління та розпорядження комунальною власністю. К.: Вид-во «Тираж», 2017. 450с.
- 34.Іщенко Н. М. Маркетинг транспортних послуг. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/333/4.pdf>.
- 35.Карпов В. А., Горбаченко С. А., Аналіз підприємницьких проєктів: навчальний посібник О: ОНЕУ ротапринт, 2013. 241с.
- 36.Ковальов М.Л. Платоспроможність в системі оцінки фінансової стійкості підприємства. URL : <http://www.nbuu.gov.ua/>
- 37.Комунальна власність — джерело наповнення місцевих бюджетів. URL: <http://www.viche.info/journal/981/>.
- 38.Косова Т. Д., Сіменко І. В. Фінансовий аналіз : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2013. 440 с.
- 39.Кузін Б. Т. Економіко-математичне моделювання і планування комунальних підприємств. Л.: Факт, 2011. 514с.
- 40.Лахтіонова Л. А. Аналіз платоспроможності та ліквідності об'єктів підприємницької діяльності: монографія. К.: КНЕУ, 2010. 657с.
- 41.Магістрант М.В. Проблеми платоспроможності підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. №2. С.221-223.
- 42.Малішевська С. Б. Стратегія і тактика комунальних підприємств: ретроспективний аналіз. К.: ДіС, 2016. 264с.
- 43.Мельникова О. С., Сєвка В. Г., Іванов М. Ф. Методика експрес-діагностики діяльності комунальних підприємств. *Економіка и управление*. 2009. №6. С.27-34.
- 44.Меркулов М. М. Побудова стратегії розвитку підприємства на основі сформованої системи збалансованих показників. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2015. Т. 2, вип. 1. С. 47-54.

45. Міське комунальне господарство: навч. посіб. / Е.І. Устінова та ін. К. : Нац. авіац. ун-т., 2007. 136с.
46. Микитюк П. П. Аналіз впливу інвестицій та інновацій на ефективність господарської діяльності підприємства: Моногр. Т.: Екон. думка, 2016. 295 с.
47. Минцберг Г., Альстренд Б., Лэмпел Дж. Школы стратегий. СПб.: Питер, 2010. 336 с.
48. Наливайко А. Теорія стратегій підприємства. Сучасний стан та перспективи розвитку: Моногр. К. : КНЕУ, 2011. 227 с.
49. Отенко В. І. Формування концепції стратегічного вибору підприємства *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2010. № 691. С. 374 – 381.
50. Офіційний сайт КП «Одесміськелектротранс». URL: <http://www.oget.od.ua/>
51. Парій І. В. Стратегічне управління організацією в умовах швидких змін середовища. *Проблеми економіки та управління : зб. наук. праць НУ «Львівська політехніка»*. 2018. С. 244-250.
52. Податковий кодекс України від 6 липня 2012 року N 5180-VI URL: <http://www.rada.gov.ua/>
53. Проблеми управління інноваційним розвитком підприємств у транзитивній економіці: монографія / за заг. ред. С.М. Ілляшенка. Суми: ВТД «Університетська книга», 2015. 582 с.
54. Сиваев С. Б., Аванесян В. Р., Соколова А. М., Аскеров Э. Н. Бизнес-планирование деятельности предприятий, управляющих объектами коммунальной инфраструктуры URL: http://www.urbaneeconomics.ru/publications/?mat_id=168
55. Стратегічний план розвитку автомобільного транспорту та дорожнього господарства на період до 2020 року URL: <http://mtu.gov.ua/files/Стратегічний%20план%20авто.pdf>.

56. Структура підприємства КП «Одесміське електротранс». URL: <http://www.oget.od.ua/ru/catalog/strukturapredpriyatiya/sluzhbapodvizhnog-osostava/>
57. Сутність електронного квитка. URL: <https://transport.kyivcity.gov.ua/>
58. Хоменко О. І. Види стратегій та інструментарій формування стратегії розвитку підприємства. *Управління розвитком*. 2015. №3. С. 131-137.
59. Шевчук О. С. Вплив показників ефективності на безпеку руху вулично-дорожніми мережами. *Вісник ХНТУСГ*. 2016. Вип. № 169. С. 205-209.
60. Шилова Т. О. Міське комунальне господарство: навч. посіб. Київ : нац. ун-т буд-ва і архіт, 2006. 272с.
61. Шинкаренко О.М. Оцінка ризиків інвестиційних проектів. *Проблеми науки*. 2016. N 9. С. 7-12.
62. Цал-Цалко Ю. С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2012. – 360 с.
63. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>